

Hanskroka Samfällighetsförening
c/o Christer Karlsson
Odengatan 77 lgh 1401
113 22 STOCKHOLM

Grönområdesplan för Säby 2:1, Hanskroka

Föreliggande grönområdesplan över skogsmarken på Säby 2:1 gäller för tiden 2016-2025. Fastigheten ligger i Värmdö kommun och är belägen på norra Ingarö.

Fastighetens målsättning

Det övergripande målet med föreningens skogsinnehav är att tillgodose behov av områden för närrekreation och bevarande av befintliga natur- och kulturvärden. På Säby 2:1 Hanskroka finns goda möjligheter att skapa mycket fina varierande skogsmiljöer för samfällighetens medlemmar och naturens mångfald. En rekreationsskog har med fördel en variation av flera trädslag i olika ålder och gärna med en större andel lövträd och tall. På Hanskroka samfällighets mark är redan gamla ekar och tallar karaktärsträd och ger området höga natur- och upplevelsevärden. De är levande minnesmärken om tidigare markanvändning och de historiskt sett mycket öppnare markerna kring Hanskrokaviken. Som ytterligare påminnelse på det finns också de gamla äppelträden, hasselbestånden och enbuskarna.

Rekreativmål

Värdet av upplevelsen i en rekreationsskog anses öka med trädens ålder och med minskande stamantal samt att det finns en stor andel lövträd. Området bör också utgöra en rik livsmiljö för områdets växt- och djurliv, erbjuda möjligheter för bär- och svampplockning och ge skydd mot insyn, vind och luftföroreningar. Därför bör man bruka skogen småskaligt och endast i nödfall avverka större sammanhängande ytor.

Skötselstrategi

Inom skogsområdena bör skogsskötseln vara aktiv men ytterst varsam och följa grönområdesplanen. Stora förändringar av skogen bör undvikas och inriktningen bör vara att alltid använda skonsamma avverkningsmetoder för att minimera eventuella markskador. Vid stormfällningar tas färskt barrvirke bort som överstiger 5m³sk/ha. Skogsskötseln bör anpassas efter hur skogen

används av föreningens medlemmar och ha som mål att vara funktionell för så många de olika brukargrupperna som möjligt.

Med tanke på detta och vad som åtgärdats tidigare föreslår jag följande åtgärder.

Avdelningsbeskrivning

Beskrivning av avdelningar med långsiktig målsättning och förslag till åtgärder i c:a 10 år:

Avd 1. Viken – i skogsområdet söder om föreningens badplats växer gamla tallar, ekar, enbuskar, rönnbär och enstaka gran. I östra delen finns också en fin grov gammal ek och en tät grupp med stora aspar. Där växer också en mycket tät dunge med unga aspar med inslag av enstaka ek, klibbal och björkplantor.

Åtgärd: Den viktigaste åtgärden i denna avdelning är att frihugga den grova gamla eken. Där efter bör granar som beskuggar och växer in i kronorna på andra ekar och de gamla tallarna avverkas. Gallra bland de stora asparna. Ta bort ungefär hälften av dem och spar de grövsta som kan växa sig ännu grövre och bli till lämpliga boträd för områdets hackspettar. Vid röjning spar enbuskar, rönnbär och i luckor plantor av tall och ek. Detta är viktigt för att behålla kontinuiteten av träd i framtiden.

Avd 2. Söder om parkeringen och Badstigen. Längs Badstigen och kring parkeringen har föreningen redan låtit utföra en gallring. I slänten växer björk, asp, sälg, gran och ett fåtal unga ekar och hasselbestånd. Ovan för slänten är marken av hållmarkskaraktär och tallar i olika åldrar är karaktärsträd.

Åtgärd: Här kan föreningen gallra bort ytterligare några granar och klena aspar söder om parkeringen. Vid efterföljande röjning gynna årsskott av björk, rönn och ädellövträd t ex ek och lönn. Uppslag av hassel formas till avgränsade buketter och gynnas sedan i senare röjningsåtgärder. I hållmarken röj bort gran som växer in i tallkronorna och tätt intill gamla tallar.

Avd 3. Längs stranden mellan båthamnen och midsommarängen. Här ha en del stora träd gallrats bort för att förbättra sikten ner mot båtarna och därigenom stävja inbrott och stölder. En del av sträckan kantas av hasselbestånd, små äppelträd och på grund av gallringen, en hel del av uppslag av klibbal, asp, lönn och björk.

Åtgärd: Röj fram fina avgränsade hasselbuketter av de största hasselbestånden. Då kommer en fin hassellundliknande miljö skapas intill stigen och markfloran gynnas av större ljusinsläpp. Röj kring de gamla äppelträden. Röj fram fina exemplar av klibbal, björk och tall. Dessa kan senare med fördel stamkvistas för fortsatt god sikt ut över båtarna. Några fler träd i avdelningen kommer hindra uppslaget av sly och årsskott och på sikt minska röjningsbehovet. *Men tänk på det är många fåglar och insekter som gynnas av den här typen av strandnära vegetation. Träden i kantzonen saktar dessutom ner markvattnet, fångar upp farliga ämnen som kvicksilver och hindrar näringsläckage ut i vattnet.*

Avd 4. I västra kanten av midsommarängen och längs stigen fram till ängen.

Här växer flera gamla ekar tillsammans med tallar, unga ekar och närmast stranden klibbal och björk. Ekarna utspridda i föreningens område är levande bevis på forna tiders öppnare marker och skogsbeten. Här är därför lämpligt att gynna både de redan gamla ekarna och de yngre som på flera håll trängs med andra lövträd och tallar. Under ekar kan mycket väl hasselbuketter och till exempel oxel bilda en mer variationsrik vegetation. Samtidigt gynnar de både insekter och fåglar med sina blommor, nötter och bär. Frihuggning av ekarna kommer innebära mer ljus på marken och blommor som blåsippan, gullviva och liljekonvalj kommer gynnas.

Åtgärd: Från stigen och ängen och ca 25-35 m upp i slänten prioriteras ekarna och frihuggs från konkurrerande träd. Här måste även en del tallar avverkas. De allra äldsta och grövsta tallarna står längre upp slänten och ska däremot sparas. Då ekar allra helst vill ha helt fritt runt sin krona måste enstaka konkurrerande träd även öster om stigen fällas. I första hand björk. Prioritera att spara klibbal och sälg.

Avd 5. Udden norr om Hanskrokaviken. På udden växer ett olikåldrigt tallbestånd med inslag av björk, gran, ek, och oxel. Längs stranden har bäver fällt aspar och risk finns för uppslag av aspskott kring stubbarna. Enstaka klibbal har etablerat sig vid båtbyggen men bör bortprioriteras till förmån för unga ekar. Utspritt i området finns grupper av tall med en ungefärlig diameter på 15-20 cm dessa bör gallras för nästa generations friska, stormfasta träd.

Åtgärd: Prioritera avverkning av björk och gran som växer in i tallkronor. Avverka även alla fritt stående granar i denna avdelning för en ljus och mer genomsiktig skog. Gallra bort ungefär varannan stam i grupperna med yngre tall (15-20 cm diameter). Frihugg äppelträd, ek och gamla tallar. Røj efterföljande år bort alla återkommande uppslag av asp och gran. Åtgärden ska ge både de gamla tallarna och deras efterföljare solbelysta stammar och fritt växande kronor vilket gynnar deras välbefinnande och livslängd.

Avd 6. Den branta strandremsan nordväst om udden. Avverka eller ringbarka granar och aspar. Även området är mycket otillgängligt kan vid behov enstaka gran eller asp som konkurrerar med tallarna fällas. Trädet kan sedan till stora delar lämnas på platsen eller användas till ved. Insekter, mossor och fåglar gynnas av död ved i alla områden. I övrigt bör enbuskar, rönnbär och föryngring av tall gynnas i branten mot Skenoraströmmen.

Avd 7. Området mellan husen på Strömmens Väg och Knutsvägen. Norra delen är av hällmarkskaraktär med långsamt växande tallar. Södra delen är ett lågt område som ofta översvämmas och med en mindre skvattramsmosse centralt i avdelningen. Här finns även en riktigt fin gammal granskog där granar även fortsättningsvis bör få växa fritt. När träden dör och faller kommer unga granar och plantor snabbt ta deras plats och skogen får en naturskogsliknande karaktär.

Åtgärd: Här behövs inga stora åtgärder. Gamla tallar som hotas av att granar eller aspar växer in i deras kronor bör frihuggas. Stora granar som växer intill tomter och kan riskera att falla över hus bör avverkas. Lämna då någon eller några avverkade stockar på marken till nytta för lavar, mossor och insekter som lever i granskogsmiljöer.

Avd 8. Söder om husen på Knutsväg. Skogen i avdelning 8 är ojämn och består både av ljus och gles tallskog på lavrika berghällar och långa snabbväxande granar i de bördiga dalgångsliknande partierna. Till exempel mellan Hanskrokavägen 61 och 59. Skogen är sparsamt skött och bör lämnas för fortsatt fri utveckling. Mycket på grund av att den gränsar till det stora skogsområde på Säby 1:158 som är avsatt till naturskogsområde i kommunens detaljplan.

Åtgärd: För att få ner ljus på tomter och snabbare torka upp vägar kan enstaka granar avverkas vid behov intill tomtgränser och vägar. Tall, ek, lönn, oxel och enbuskar bör sparas och gynnas vid eventuella skogsvårdsåtgärder eller städdagar i området.

Avd 8b. Höglänt område norr om Byslingen. Området liknar avd 7 och 8 med lavrika berghällar och långsamväxande tallar som i de nedre delarna av branten blandas med gran och lövträd. Där kan med fördel en blandning av lövträd gynnas och unga granar röjas eller gallras bort.

Åtgärd: Frihugg gamla tallar och de enstaka ekar som finns i området. Välj alltid att spara ädellövträd, oxel och tall framför asp och björk i den här avdelningen. Aspar och björkar kräver oftast bördigare mark för att må riktigt bra och utvecklas till stadiga friska träd.

Avd 9. Föreningens stora skogsområde i söder. Den här avdelningen gränsar även den till ett i detaljplanen reglerat naturskogsområde. Här på fastigheten Skälsmara 10:1. Ett mycket fint och ljust blandskogsområde med övervägande barrträd och kan erbjuda goda möjligheter för bär- och svampplockning.

Åtgärd: Även i detta område kan det finnas gamla grova tallar som behöver frihuggas från granar som växer in i kronorna. Granarna kan med fördel ringbarkas eller fällas och lämnas på marken för att bidra till mängden död ved i området. Något som ytterligare höjer naturvärden och känslan av naturskog.

Allmänt

Intill vägarna och bryggor har föreningen även några små ytor inklämda mellan tomter eller mellan väg och tomt. Dessa bör skötas i samförstånd mellan styrelsen och de intilliggande fastigheterna. Att tänka på: Fritt stående träd blir ofta friska och stadiga. Tall och ek är ofta stormfasta, lever länge och är karaktärsträd för området. Hassel och enbuskar kan skydda från insyn utan att bli särskilt höga. Oxel är typisk för skärgården och östra delen av länet. Den bidrar till variation och är med sina bär till nytta för många fåglar. Sälg är en mycket viktig trädart för mångfalden bland annat med sin tidiga blomning som gynnar vårens första humlor och bin.

De grova ekarna och de gamla tallarna ska gynnas vid alla åtgärder. Andra träd som växer in i deras kronor och beskuggar stammarna bör avverkas. Vid röjning gynna även unga exemplar av tall och ek för att säkra en lång kontinuitet av träd typiska för området. Andra ädellövträd, enbuskar, rönn och oxel ska gynnas därefter. Fritt stående äldre björkar och stora aspar kan sparas om de växer där de inte konkurrerar med ek eller tall. Man ska dock tänka på

att björk och asp är mycket snabbväxande och har betydligt kortare livslängd än karaktärsträden tall och ek så finns möjlighet ska dessa prioriteras.

Delar av området är mycket bördiga där växer granar snabbt upp i luckor och under andra träd. För att behålla karaktären och den ljusa luftiga skogen för rekreation bör föreningen vara uppmärksam på detta. Man ska dock tänka på att små täta grupper av unga granar eller andra träd utgör skydd för både fåglar och smådjur, vilka också förhöjer rekreations- och naturvärdet i området. Enstaka döda träd som fallit omkull eller döda grenar som fallit ner kan med fördel sparas för att öka naturvärdet. Döda träd sparas helst stående förutsatt att de inte utgör någon säkerhetsrisk. Död ved är en nödvändighet för många insekter, mossor, svampar och lavar.

Uppstamning kan användas för att skapa en fin utblick i stället för att avverka hela trädet. Över tiden tappar alla trädslag naturligt en del av sina grenar. Vill man själv välja vilka grenar och på vilka träd, kan man försiktigt såga bort några grenvarv nära stammen. Det är då viktigt att inte skada tillväxtzonen (kragen) närmast stammen men samtidigt inte lämna för lång grenstump kvar. Det tar då längre tid för trädet att valla över (läka) såret och man ökar risken för att röta ska tränga in.

Frihugga är att avlägsna träd som växer tätt intill stammen eller växer in i kronan på värdefulla äldre ofta grova träd. Ca 1 m runtom trädkronan bör det vara fritt från andra träd. Det är ofta lövträd (ex. ek och asp) och tallar som trängs på detta sätt av andra träd.

Plockhuggning är att hugga bort enstaka utvalda träd jämnt fördelat över ett bestånd. Detta används för att skapa små luckor där en ny generation träd kan gro och för att skapa mer gynnsam miljö för kvarstående bestånd. Bortgallrade träd bör vara av olika ålder.

Med *ädellöv* menas ek, ask, alm, lönn, lind, bok, avenbok och fågelbär

Sly är definitionen på okontrollerat uppslag av främst asp och björk. Slyet ska inte vara grövre än att man kan avlägsna med röjsåg med en största diameter på ungefär 5 cm.

På Skogsstyrelsens vägnar

Katrine Andersson, Skogskonsulent